

Anne Okstad og Lise Radøy
IBUP Oslo

IBUP GRATULERER: ISCA WITTENBERG 100 ÅR

4. mars i år fylte psykoterapeut Isca Salzberger-Wittenberg 100 år. Hun er blant dem som har hatt direkte innflytelse på IBUP's utdanning, Psykoanalytisk Psykoterapi for Barn- og Ungdom, spesielt gjennom introduksjon av spedbarnsobservasjon som en verdifull og grunnleggende vei inn i faget. Hun har skrevet flere bøker, og «The Emotional Experience of Learning and Teaching» er oversatt til norsk. Hennes siste bok «Experiencing Endings and Beginnings» som kom i 2013 er lest av mange. I 2023 kom boken i en ny utgave med et nytt kapittel, «Older Still and Close to Death».

I begynnelsen av 70- tallet, bestemte personalet ved Mentalhygienisk Rådgivningskontor i Oslo å fordype seg i psykoanalytisk psykoterapi med barn og unge. Kontoret lå i en gammel villa på Skillebekk, og var en barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk. Endre Ugelstad, som var tilknyttet Gaustad sykehus og en av grunnleggerne av Institutt

for Psykoterapi, rådet poliklinikken til å oppsøke Tavistock-klinikken i London der de fikk kontakt med Martha Harris, som var leder for barne- og ungdomsavdelingen. Dette var opptakten til et verdifullt samarbeid som endret det barne- og ungdomspsykoterapeutiske landskapet i Norge. Martha Harris kom til Oslo flere ganger i året sammen med sin mann Donald Meltzer. De underviste og veiledet ved Mentalhygienisk Rådgivningskontor, Nic Waals Institutt og Majorforeningen, som var tilknyttet Gaustad sykehus gjennom Svein Haugsgjerd og Sidsel Gilbert.

I 1975 kom tredje opplag av «Psychoanalytic Insight and Relationships – A Kleinian approach», skrevet av Isca Wittenberg ved Tavistock-klinikken. Mentalhygienisk Rådgivningskontor, skaffet seg boken og inviterte Isca Wittenberg til å undervise og veilede personalet i familierapeutisk tilnærming. Isca Wittenberg gjorde det klart at for

å forstå en psykoanalytisk tilnærming, var det helt nødvendig å ha en dypere erfaring og forståelse for den aller første tiden i barnets liv. Dette kunne man erverve seg gjennom å delta på spedbarnsobservasjonsseminar. Martha Harris, som var en god kollega av Isca og en varm forkjemper for spedbarnsobservasjon bekreftet dette, og Isca Wittenberg ble invitert som lærer og veileder, og ledet spedbarnsobservasjonsgrupper for blivende barne- og ungdomsterapeuter i mange år. Martha Harris døde i 1986, men Isca Wittenberg og Donald Meltzer fortsatte kontakten med Norge gjennom veiledning og undervisning i mange år. Meltzer døde i 2004.

Helt til nylig har et absolutt høydepunkt i spedbarnsobservasjonsutdanningen her i Oslo, vært å reise til London og bli veiledet av Isca Wittenberg i hennes hjem, der gruppen også fikk servert «English lunch». Møtet med Isca har preget mange og gitt viktige erfaringer og tanker.

Isca Wittenberg var tilknyttet Tavistock-klinikken i om lag 50 år, først som student og siden som ansatt. Hun var i utgangspunktet utdannet sosionom og barnepleier, og hennes interesse for spedbarn førte til at hun ble barne- og ungdom- og etter hvert voksen psykoanalytisk psykoterapeut. Gjennom sitt arbeid ved Tavistock-klinikken kom hun i kontakt med kjente terapeuter, som John Bowlby, Esther Bick, Neville Symington og Donald Meltzer, og hun gikk også en periode i psykoterapi hos Wilfred Bion. Hun deltok på utdanningen i spedbarnsobservasjon som ble ledet av Esther Bick, og ble utpekt til å være hennes etterfølger.

Gjennom hele sitt virke har hun vært spesielt opptatt av avslutninger og begynnelse. Dette kan ha opphav i at hun som tysk jøde fikk erfare nazismens umenneskelige gjerninger. Hun var 13 år da Hitler kom til makten, og lærte seg å tie blant ukjente for ikke å bli spyttet på. Hun var datter av en anerkjent rabiner, og hjemmet beskrives som et varmt og åpent møtested for mange intellektuelle fra inn- og utland. Rett før krigen brøt ut, ble faren sendt til konsentrasjonsleiren Dachau. Hennes mor klarte på et mirakuløst vis å få ham ut av leiren på betingelse av at han emigrerte med sin familie. Moren skaffet ham arbeidstillatelse i USA, faren ble ansatt som rabiner i Hampstead og familien kom til England i 1939.

Isca flyktet således fra Tyskland til England som 16 åring. Hun arbeidet som barnepleierske og

utviklet en sterk interesse for spedbarn, noe hun siden alltid har båret med seg. Hun fant et rom for denne interessen gjennom sin livslange hengivenhet til spedbarnsobservasjon, sin spesielle evne til å nå inn til spedbarnet i sine pasienter og til å komme i kontakt med infantile nivåer i grupper.

Isca Wittenberg har hatt enorm innflytelse gjennom utdanning og veiledning i spedbarnsobservasjon der hun utrettelig har holdt oppe verdien av å fokusere på følelser og emosjoner som rører seg hos seminardeltagerne i møtet med spedbarnet og familien. Hun har undervist og holdt seminarer i store deler av verden og har hatt midlertidig professorat i Turin og ved Klagenfurt universitet. Hun er også et livslangt æresmedlem av lærerstaben ved Tavistock-klinikken.

Isca Wittenberg har publisert artikler i mange tidsskrifter, bidratt med kapitler i ulike psykoanalytisk orienterte bøker og er forfatter av følgende bøker:

Psychoanalytic Insight and Relationships A Kleinian approach. Isca Salzberger-Wittenberg.

First published 1970 by Routledge & Kegan Paul Ltd Reprinted 1973, 1975, 1981, 1984, 1986, 1989, 1991, 1993, 1996, 1999 by Routledge.

The Emotional Experience of Learning and Teaching.

Edited by: Isca Salzberger-Wittenberg, Elsie Osborne and Gianna Williams.

Published December 1993 by Routledge.

Experiencing Endings and Beginnings. Isca Wittenberg.

Published by Karnac books ltd. 2013.

Experiencing Endings and Beginnings: From Birth to Old age. Isca Wittenberg.

Published 2023 by Routledge.

Opptak av et intervju av Isca Wittenberg innspilad 2019 med Jane O'Rourke:

YouTube:

https://youtu.be/dcY_9qMy9oA

Podcast/Spotify:

<https://open.spotify.com/episode/4p36gvkPZi7BorO6fpHmYz?si=FgbSPZOuQpuUCuTQ8EbFMw>